

вважаються матеріально деліктоздатними, тобто самі відповідають за майнову шкоду, заподіяну їх діями. Але якщо в неповнолітнього немає майна або заробітку, достатнього для відшкодування шкоди, шкоду за завдані збитки мають відшкодувати його представники. Якщо неповнолітній здійснив правочин, що виходить за межі його дієздатності, без письмової згоди його законних представників або їх подальшого схвалення, то таку угоду суд може визнати недійсною. Однак, якщо така угода повністю відповідає інтересам неповнолітнього, вона може бути визнана дійсною за умови подальшого схвалення її законними представниками [3].

Таким чином, існуюче регулювання законодавцем питання участі неповнолітніх у цивільному процесі потребує подальшого вдосконалення та розроблення ефективніших форм і способів захисту їхніх прав та інтересів.

Список використаних джерел

1. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 року № 2947-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21-22. – Ст. 18.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 45.
3. Василик Ю. Участь малолітніх та неповнолітніх осіб як сторін у цивільному процесі / Ю. Василик // Віче. – 2014. – № 6. – С. 26-29.
4. Дербакова Ю. А. Цивільна правосуб'єктність неповнолітніх: автореф... канд. юрид. наук, спец.: 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право / Дербакова Ю. А. – Одеса : Нац. ун-т «Одеська юридична академія», 2014. – 20 с.

Ключові слова: неповнолітня особа, неповна цивільна дієздатність, процесуальне становище неповнолітніх, правосуб'єктність, учасники цивільного процесу.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Гонгало Р. Ф.

Коваленко Анастасія Костянтинівна

студентка 3-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРЕЮДИЦІЯ ЯК ПІДСТАВА ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ДОКАЗУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Застосування преюдиції, як підстави звільнення від доказування у цивільному судочинстві України передбачено ч. 4, ч. 6 ст. 82 ЦПК України [1]. Обставини, встановлені рішенням суду у господар-

ській, цивільній або адміністративній справі, що набрало законної сили, не доказуються при розгляді іншої справи, у якій беруть участь ті самі особи або особа, щодо якої встановлено ці обставини, якщо інше не встановлено законом. Вирок суду в кримінальному провадженні, ухвала про закриття кримінального провадження і звільнення особи від кримінальної відповідальності або постанова суду у справі про адміністративне правопорушення, які набрали законної сили, є обов'язковими для суду, що розглядає справу про правові наслідки дій чи бездіяльності особи, стосовно якої ухвалений вирок, ухвала або постанова суду, лише в питанні, чи мали місце ці дії (бездіяльність) та чи вчинені вони цією особою.

Отже, процес доказування включає в себе використання преюдиції. На думку К. С. Юдельсона, С. В. Курильова, В. Рясенцева та інших науковців, преюдиція є підставою для звільнення від доказування. Преюдиціальність фактів ґрунтується на правовій властивості законної сили судового рішення і визначається його суб'єктивними і об'єктивними межами, за якими сторони й інші особи, які брали участь у справі, а також їх правонаступники не можуть знову оспорювати в іншому процесі встановлені судом в рішенні факти і правовідносини. Факти, встановлені рішенням суду, що набрало законної сили не доводяться знову при розгляді інших цивільних справ, в яких беруть участь ті самі особи. Факти, встановлені вироком суду в кримінальному провадженні, який набрав законної сили, є обов'язковими для суду, що розглядає справу про цивільно-правові наслідки дій особи, лише в двох питаннях: чи мали місце ці дії та чи вчинені вони цією особою [2, с. 70-78].

Слід зазначити, що суб'єктивні межі застосування преюдиції мають місце коли в двох справах беруть участь одні й ті самі особи, чи хоча б одна особа, щодо якої встановлено ці обставини. Об'єктивні межі стосуються обставин, встановлених рішенням чи вироком суду. Не мають преюдиціального значення оцінка судом конкретних обставин справи, які сторонами не оспорювалися. Преюдиціальне значення можуть мати лише ті факти, щодо наявності або відсутності яких виник спір [3].

У цивільному процесі України використання преюдиції допомагає встановлювати стабільні та чітко сформульовані правила розгляду справ. Запорукою належної судової процедури є обов'язковість рішення суду. Підтвердженням цього є положення ст. 124, ст. 129 Конституції України та Постанова № 14 Пленуму ВСУ «Про судові рішення у цивільній справі» від 18.12.2009 р., які вказують на обов'язковий характер рішень суду, що набрали законної сили, а також позиція Європейського суду з прав людини, згідно з якою рішення, яке набрало законної сили, є остаточним і оскарженню не підлягає [4, с. 28-30].

На думку В. В. Масюк, у діяльності суду по розгляду цивільних справ має значення співвідношення преюдиції та передсудності. Преюдицію слід відокремлювати від передсудності, під якою розуміють можливість розгляду цивільної справи і задоволення позовних вимог лише за наявності рішення суду по іншій справі, зокрема яка підлягає розгляду в порядку іншого судочинства. У ряді цивільних справ не може бути ухвалено рішення без наявності рішення суду, ухваленого за правилами іншої юрисдикції [5, с. 13].

Існує погляд, згідно з яким преюдиція розглядається як засіб судової аргументації, як правило, що звільняє від доказування обставин, які були встановлені рішенням іншого суду, що набрало законної сили, визнаються обов'язковими і не потребують повторної перевірки. Якщо судом були встановлені певні обставини, зафіксовані у судовому рішенні, то вони визнаються преюдиціальними [6, с. 22-25].

Отже, преюдиція — це правило бездоказового визнання судом факту, який був доведений іншим судом в минулому. Застосування преюдиції дає можливість: а) пов'язувати процес доказування під час розгляду і вирішення справи; б) встановлювати правові зв'язки між процесуальними галузями права щодо питань однакового застосування правових норм, які регулюють діяльність по доказуванню.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України від 24.02.2018. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
2. Штефан М. Й. Цивільний процес: Підручник. — 2-ге вид. — К.: Ін Юре, 2001. — 696 с.
3. Коментар до Цивільного процесуального кодексу України від 18.03.2004 р., № 1618-IV: науково-практичний коментар станом на 01.12.2008 р. [Електронний ресурс] / Всеукраїнська мережа ЛІГА-ЗАКОН. — Режим доступу: www.ligazakon.ua
4. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Праведная проти Росії» від 18.11.2004 р. // Вісник Верховного Суду України. — 2006. — № 2. — С. 28–30.
5. Масюк В. В. Презумпції і преюдиції в цивільному судочинстві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / В. В. Масюк ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. — Х., 2010. — 20 с.
6. Ляшенко Р. Д. Загальна характеристика та властивості преюдиції як засобу судової аргументації / Р. Д. Ляшенко // Часопис Київського університету права. — 2012. — № 3. — С. 22-25.

Ключові слова: доказування, звільнення від доказування, преюдиція, процес доказування, судовий аргумент.

Науковий керівник: асистент Іліопол І. М.